

Urheilu- tutkimuksen Pikkujättiläinen

Jay Coakley & Eric Dunning
(eds.): *Handbook of Sports
Studies*. Sage: London, Thousand
Oaks, New Delhi 2002.

Sage-kustantamon mammutti-
mainen *Handbook of Sports
Studies* ilmestyi kovakantisena
vuonna 2000 ja pehmeäkanti-
sena vuonna 2002. Nimensä
mukaisesti kirjassa on kyse ur-
heilututkimuksen käsikirjasta,
jonka 570 normaalia suuriko-
koisempaa ja tavallista tiheäm-
min prantättyä sivua sisältävät

melkoisen katsauksen aiheeseen. Massiivisuudestaan huolimatta kirjan näkökulma on rajattu urheilun sosiologiaan. Vaikka kirjan artikkeleissa astutaan toisinaan sosiologian perinteisten tutkimusalueiden ulkopuolelle, kirjan toimittajat paljastavat johdannossa, että suurin osa kirjoittajista on sosiologeja tai ainakin kirjoittaa sosiologian näkövinkkelistä.

Kirja koostuu kaikkiaan 44 artikkelista, jotka olisi voitu ryhmittää monella eri tavalla. Nyt se jakautuu neljään osaan, joista ensimmäisessä tarkastellaan urheilun sosiologian ”suuria linjoja”, esimerkiksi marxilaisia ja feministisiä teorioita, kulttuurintutkimusta ja jälkistrukturalismia. Kirjan toisessa osassa astutaan urheilun sosiologiasta ”sivuraiteille” muun muassa talouden, politiikan, historian, psykologian, maantieteen ja antropologian näkökulmiin. Kolmas osa keskittyy puolestaan ”erityisnäkökulmiin”, kuten urheilukasvatukseen, sukupuoleen, rodullisuuteen ja etnisyyteen. Vähemmän ilmeisiä ovat sellaiset aiheet kuin urheiluväkivalta, tunteet ja urheilu tai urheilun ja globalisaation suhde. Tähän osioon sisältyy myös kirjan ainoa urheilun ja median kytkentöjä tarkasteleva kirjoitus, Garry Whannelin ”Sport and the Media”.

Kirjan neljäs osa koostuu kahdestatoista lyhyestä katsauksesta, joissa eri maiden ja maanosien edustajat kertovat alueellaan tehdystä paikallisesta urheilututkimuksesta. Äänen saavat esimerkiksi Afrikan, Itä-Euroopan, Intian, Japanin, Korean, Latinalaisen Amerikan ja joidenkin Euroopan maiden edustajat. Tarkoituksena on selvästi pienentää Sagen kaltaisen yh-

teiskuntatieteellisen mahtikustantamon julkaisujen angloamerikkalaispainotteisuutta. Herää tosin kysymys, missä määrin kattavan tai edes todenmukaisen kuvan tällaiset muutaman sivun kiteytykset antavat paikallisista tutkimuserinteistä, ja gettoutaako angloamerikkalaisen alueen ulkopuolisten tutkimusten sijoittaminen marginaaliin omaksi suppeaksi katsaukseksi niitä entisestään? Miksi varsinaisten tutkimusartikkelien (32 kpl) kirjoittajiksi ei ole valittu kuin pari tutkijaa englantia puhuvien maiden ulkopuolelta?

Toisaalta paikallisten tutkimuserinteiden edustajat ainakin saavat äänensä kuuluville teoksessa. Pohjoismaisen urheilututkimuksen kiteytyksestä vastaavat norjalaiset Kari Fasting ja Mari-Kristin Sisjord. Suomesta he nostavat katsauksessaan esille urheilujärjestöjen taloutta, politiikkaa ja rakenteita koskevan tutkimuksen sekä urheilututkimuksen sitoutumisen enemmän angloamerikkalaiseen kuin eurooppalaiseen traditioon. Pohjoismaiseksi erityispiirteeksi he mainitsevat vahvan feministisen näkökulman.

Teoksen toimittajat Jay Coakley ja Eric Dunning paljastavat johdannossaan kirjan tavoitteiksi kertoa urheilututkimuksessa 1900-luvun jälkimmäisellä puoliskolla tehdyistä saavutuksista, osoittaa tutkimusalueen perustavia ongelmakohtia ja konflikteja ja havahduttaa lukijat suhtautumaan niihin, esitellä alueen tutkijoita ja näkökulmia opetus- ja tutkimuskäyttöön ja toimia oppaana alueen opettajille. Nämä tavoitteet kirja varmasti pitkälti täyttääkin mitä tulee urheilusosiologiaan. Johdannossa tehdään myös katsaus urheilun sosiologian historiaan aina alan suurista pioneereista

(esim. Adorno, Horkheimer, Elias) sen 1960-luvun institutionalisoitumiseen ja 2000-luvun alun näkökulmiin. Kirjan toimittavat vertailevat vuonna 1981 julkaistun teoksen *Handbook of Social Science of Sport* kirjoittajakuntaa ja sisältöjä tähän laitokseen ja havainnoivat, että kirjoittajien kansallisuuksien määrä samoin kuin naiskirjoittajien osuus on kaksinkertais- tunut parissakymmenessä vuodessa. Myös sisällöissä on tapahtunut muutoksia tutkimusalan vakiintumisen, sosiologian yleisen paradigmaattisen fragmentoitumisen ja lisääntyvän itsereflektion myötä. Suomalaisista tutkijoista Paavo Seppänen ja Kalevi Heinilän nimet mainitaan parissa yhteydessä.

Kirjan artikkeleja vaivaa kuitenkin monin paikoin päällekkäisyys. Esimerkiksi samoja sukupuoleen, marxilaiseen teoriaan tai kulttuurintutkimukseen liittyviä kysymyksiä toistetaan useissa artikkeleissa. Tässä mielessä on oikeastaan omituis- ta se, kuinka vähälle median ja urheilun suhde jää kirjassa. Medianäkökulman luulisi myös toistuvan eri artikkeleissa, mutta Whannelin kirjoitus on oikeas- taan ainoa, jossa siihen enem- mälti puututaan. Artikkelien kirjoittajien lähtökohta urhei- luun onkin useimmiten perin- teisen sosiologinen. Huolimatta paljon puhutusta lingvistikästä käänteestä, kulttuurintutki- muksen suosiosta tai konstruk- tivistisesta tutkimusotteesta heitä kiinnostavat lähinnä sel- laiset aiheet kuin ihmisten toi- minta ja sen sosiaaliset raken- teet, organisaatiot tai työn, va- paa-ajan ja harrastusten suhteet. Tekstintutkimuksen paradigma ei ainakaan tämän teoksen pe- rusteella edusta urheilutut- kimuksen valtavirtaa.

Kirjan suurin ansio lienee siinä, että se toimii merkittävänä lähde- ja hakuteoksena. Artikkelit rakentavat läpileikkauksen urheilun sosiologiaan tutkimusalueena ja lähdeluettelot opastavat alkuperäisten tutkimusten pariin. Myös Whannelin artikkeli on läpijuoksu ensisijaisesti brittiläisestä ja amerikkalaisesta näkökulmasta urheilun ja median suhteeseen. Alaa tuntevalle teksti tarjoaa tuskin paljonkaan uutta, mutta tästä huolimatta *Handbook of Sports Studies* on pakollinen hakuteos urheilututkijan hyllyssä.

Juha Herkman